

Szókratészt halálra ítélte Athén államhatalma, mert filozofálásával elbizonytalanította polgártársait, főleg a fiatalokat abban a meg nem kérdőjelezendő vallási igazságban, hogy a halhatatlan istenek a görög földön található Olimposz nevű magas hegy ormán tanyáznak. A különböző állami szuverénitásoknak megvoltak a maguk törzsi-állami isteneik (megvolt a maguk Istene), s szövetségben éltek velük/Vele. E szövetség megőrzésén fordult - közmeggyőződés szerint - a társadalom egészének a léte; békében és háborúban egyaránt. Ne vicceljen e téren se Szókratész, se Jézus, se más. Ha viccel, megnézheti magát. A legkülönbözőbb társadalmak közmeggyőződése, hogy a kialakult nézetekhez ragaszkodni kell, s a kialakult szertartásrenddel ezeket az isteneket kultiválni kell. Személyi kultusz illeti meg őket, mert jóindulatukon fordul a társadalom egészének jóléte.

Sztálin sem engedett viccelni ateizmus dolgában, még Hruscov sem. Az ateista szocializmus legalább akkora ellenségnek tekintette a vallási imperializmust, mint a kapitalistát. A Vatikán imperialista kémközpontként raktározódott el a létező szocializmusért harcolók agyában, s a vallásokat tekintették a legveszedelmesebb ellenfélnek, mert azok papjai kihúzzák a talajt a hatalom önmagát abszolutizálásának szándéka alól.

Ratzinger 1986-ban azt írta nekem, hogy a 13. pontomban idézett zsinati szöveggel elszubjektívizálok az általa idézett 12 pont abszolút érvényét. Legutóbb Dél-Amerikában a relativizmus veszedelméről beszélt. Ötezer különböző vallás igényli, hogy tagjaik ne relatív, hanem abszolút bizonyossággal vallják a maguk hittételeiket.

1999

TURIÁK ILDIKÓ

ÉVNYITÓ

*Mentek az országúton egy távoli falu felé
Lábukat lemarta a por
Tarisznyájuk kiürült azért csak énekeltek
Szalagosan lobogtak a felhők
Sodrott szirmú sárga kikericsok hajladoztak a fűszálak
között
Kanyarodott az út*

*Ők csak mentek födetlen fejjel a szélben
Födetlen fejjel július lángjaiban
Botjukra tűzték a tarisznyát csillaggömb ült a botjuk
végén
Mezítláb mentek a homokban folyamok homokján
csillogott a kvarc*

*Elhagyták a várost
Ahol házakat emeltek az emberek házakat ahol élni
aludni lehet
Gránátvirágos játszótérreket az autók néma suhanását
Egy havas decemberi napon
Nem ültek vonatra még a szekér is elhagyta őket
Kidőltek társaik ki hazament ki megházasodott
Ki meg csak ott maradt sebes lábbal az út porában
Eszelősen nézve a fogyatkozó menetelőket*

*S ők léptek előre mikor már nem is vitte őket a lábuk
Még énekeltek pedig már nem jött ki hang a torkukon
Még léptek előre egy távoli falu felé
Pedig az út is kicsúszott a talpuk alól s a hideg ég
Szívükre hajolt úgy folytatta éneküket
(Stetka Éva: Elszántak)*

Istenem!

Te tudod, testvéreimnek mégis el kell mondanom, miért elmélkedem most, hónapokkal korábban, mint azt naptárunkba beírtuk. Gyökér után, a beigért Előd Dogmatikát keresve és nem találva, felhívtam Gyurka bácsit. Szó szót követett, hosszasan beszélgettünk. Nem Elődről, nem dogmatikáról, hanem magunkról, a Bokorról, az első és második nemzedékről. Talán mondhattam valamit, s nemcsak a szám járt. Gyurka bácsi ugyanis azt javasolta, hogy cseréljünk Öcsivel. Elmélkedjem én ezen a januári gyökéren. Elmélkedjem arról, amiről beszélgettünk. Némi habozás után igent mondtam.

Most több hét múltán, mégis tele vagyok szorongással vállalt feladatomban. Miért is? Azért, mert jól tudom, hogy vannak nehezen visszahozható, ihletett pillanatok. Pillanatok, amelyekben az emberek elérik, vagy legalább súrolják az egymást megértés lehetséges határát. Másnap, vagy akár csak néhány óra elteltével még ugyanazok a

személyek is aligha tudják ugyanott folytatni, ahol abbahagyták. Méginkább így van ez, ha változik, bővül a beszélgetők köre. Mindegy. Megkísérlem mégis a lehetetlent. A múlt találkozáson Gyurka bácsi arról panaszkodott, hogy a Bokor 3. nemzedéke – nagybárára – dühösen elhárít minden közeledést, minden megszólítási kísérletet. Dacosan hárít... elmegy! Nincs meg benne a készség sem az első szerelemre. Nincs meg benne még az sem, ami az első és második nemzedékben, kezdetben bizonyosan megvolt. Sőt, évtizedeken át meg is maradt. És mire ment vele? - veszem fel a beszélgetés fonálát. Mire mentünk vele?

Az általánosítás mindig tévútra visz. Bizonyára nem felel meg a valóságnak a 3. nemzedék sommás értékelése sem. Óvatosan fogalmazok tehát. Ha mindenki nem is, de azért bőven akad az első és második nemzedék soraiban, aki így, vagy úgy, de kiszerezett Gyurka bácsiból, Bokorból, – s ami a legnagyobb baj – olykor belőled is, Istenem. Jócskán szegélyezik tönkrement emberek, tönkrement házasságok, tönkrement gyerekek, tönkrement közösségek azt az utat, amelyen erőltetett menetben a Bokor haladt. A kidőlték felelős után kutatnak. Legtöbbje Gyurka bácsira mutat. Olykor gyűlölettel is. Vannak, akik eleveztek más vizekre. Vannak, akik talán tehetetlenségből, megszokásból vannak itt... de csak a testük.

Mi pedig? Egyesek ugyan közülünk is kiszerezettek ebből-abból... mások, ha kiszerezve ugyan nem is, de elporosodva, megfásulva vagyunk itt, de itt vagyunk, és nemcsak test szerint. Mi pedig – akiket, ha motivál is, mégsem csak a tehetetlenség s a megszokás hoz össze – Jézus Kft-ken és Vargha Károlyokon érezzük elménket és nyelvünket. Megállapítjuk rendre, hogy mit sem tudnak az Evangélium lényegéről. Beszélünk a Semmiről, mert az Ország dolgáról nem tudunk... mert önmagunkról nem tudunk. Elnézést kérek azoktól a testvéreimtől, akik távol érzik maguktól a kiszerezést, elporosodást, megfásulást, tehetetlenséget és megszokást. Kérem, gondoljanak azokra, akikre mindez érvényes. Azokra, akik szenvedtek, vagy szenvednek tőle. Méginkább gondoljanak a kidőltékre. Kérem: irgalommal, a megértés szándékával gondoljanak rájuk. Akinek pedig inge, ugyancsak irgalommal és a megértés szándékával tekintsen önmagába, úgy vegye a vállára. Jómagam így is, úgyis érdekelt vagyok. Nem tagadhatom, az ing sok tekintetben az én ingem is. Hogy miben, az talán nem a jelen elmélkedés tárgya. Érdekelt vagyok továbbá a kidőlték okán is. Nem tudok rezzenéstelen arccal, fanatikusan menetelni az elszántakkal, pillantást sem vetve azokra, akik sebes lábbal az út porában maradtak, eszelősen nézve a fogyatkozó menetelőket.

Nem az zavar, hogy kevesebben vagyunk, s nem pedig többen. Barátaim voltak. Sokuk ma is az. Ezer meg ezer új sem tudná feledtetni őket. Nem, mert

nem megnyugtató a sorsuk. Tisztelet a kivételnek: nem találták meg helyüket, önmagukat, Téged. Békétlenséget, indulatot, súlyos terheket hordoznak a lelkükben. Nyomaszt, mert nem tudom elhinni róluk, hogy ami történt, azért történt, mert vétettek a bennük lakó Szentlélek ellen. Akkor pedig miért? Mehetnék... mehetnék persze tovább, Rád bízva – Istenem – a kérdés megválaszolását. Ám itt az újabb kérdés: hová? Úgy sejtem, hogy az egyes embereknek, az emberek alkotta közösségeknek, a Bokornak is csak akkor van jövője, ha megérti a múltját. Ha nem idealizált egyháztörténetet gyárt magáról, hanem lélektani regényt ír. Az előbbinek már vannak baljós előjelei. Ha ezek az előjelek sikeresen beteljesítik önmagukat: megmaradhatunk. Lehetünk egy sokadik, a többiekhez hasonló egyház. A kérdés csak az, hogy minek? Ha sikertelen az idealizált történetgyártás, akkor: nyom nélkül felszívódhatunk.

A megmaradáshoz legalább ideológia kell. A fejlődéshez, növekedéshez önvizsgálat, önismeret, megértés. Az utóbbinak, a lélektani regény megszületésének, a miértek föltevésének s különösen megválaszolásának – alig látom nyomát. Amit mégis látok, úgy tetszik számomra – tévút. Magunkon kezdem. Mi, megmaradtak időnként meghökkenve megállunk, amikor valaki kiborul, fejre áll... de aztán elhárítjuk magunktól a kínos kérdéseket, fájdalmas szembesüléseket. Kényszeresen szöktetjük magunkat, hol arra, hogy próbáljunk rendületlenül újakat halászni... hol pedig arra, hogy lépünk a keskeny útról egy még keskenyebbre, még meredekebbre. Mivel pedig sem az egyik, sem a másik biztatás sem jár sok sikerrel... mivel a 3. nemzedék jelentős része is – jó esetben – csak azt állapítja meg rólunk, hogy „szépen voltunk élhetetlenek”, de velünk, utánunk jönni nem akar, marad: a Jézus kft-k, Vargha Károlyok sehová sem vivő csócsálása.

Megállapításom nem azt akarja megkérdőjelezni, hogy csak is a „kis mái magunknál” többre vágás méltó az emberhez. Nem általában az előrelépésnek mondom ellent. Arra emlékeztetem csak a zsoldárossal magamat, magunkat, hogy: mindennek rendelt ideje van. Rendelt ideje van, hogy kinek, mikor, merre és mekkorát kell lépnie. Rendelt ideje van abban az értelemben, hogy belülről kell jönnie a sürgetésnek, indításnak. Emlékeztetek továbbá arra, hogy nem lehet átabotában, hevenyészetten nekifogni a Mont Everest meghódításának. A mienk sem kisebb, sőt sokkal nagyobb vállalkozás. Gondos előkészületek, tervek, alapos tréning után is az expedícióknak gyakran vissza kell ereszkednie. Nem ritkán vissza is kell fordulnia. Azért, hogy hosszabb idő múlva, néha évek elteltével is, akár a korábbi expedíciók tanulságainak részletes elemzése után, ismét nekirugaszkodhassanak a csúcshoz. Előbb-utóbb sikerrel.

Tapogatódzva elindulok tehát a lélektanregény irányában. Megpróbálok visszafejteni a fonalat

anélkül, hogy a szál elszakadjon. A fonal talán kivezet a labirintusból.

Ki volt az első és a második nemzedék? Kik voltunk mi? Sérült emberek. Az első nemzedéket lehet, hogy csak, vagy elsősorban a történelem vihara tépázta meg. Egy szemvillanás alatt omlott össze mindaz, amiben ez a generáció felnőtt, ami az életet és a biztonságot jelentette a számára. Túl egy borzalmas háború testi-lelki megpróbáltatásain, a világ újrafelosztásának órájában a vesztesek közé hajítva, a teljes reménytelenség süket csöndjében, megérintette őket egy hang: a Te hangod, Istenem. Az a hang, amelyet jódoljunkban nem igen szoktunk meghallani. Természetesen azt a társadalmi réteget érintette meg, amely a proletárdiktatúra beköszöntével maga vált proletariátussá, amennyiben nem veszíthetett már mást, csak a láncait. Szituációjuk nagyon emlékeztet a Jézus korabeli zsidóságra. A második nemzedék már ebbe az új világrendbe született, ebben cseperedett fel. A történelmi traumát nem mi, legfeljebb szüleink élték át, s közvetítették felénk. Esetleg 56 szele is megérintett, de ez mégsem ugyanaz a megrázkódtatás volt, mint amit az első nemzedék megélt. Igaz, mi is deklasszált elemek voltunk. Igaz, bizonyos pályák eleve zárva voltak előttünk. S ha nem, jóérzésű ember mégsem próbálkozott velük. Élni mégis lehetett. Mi tett mégis keresővé... Isten felé tapogatózóvá bennünket? Többnyire személyes sérüléseink.

Én elvált szülők gyermeke voltam, depresszióra hajlamos, b-listázott anyával, rettenetes apa-hiánnyal, meglehetősen nagy nyomorban. Iskolába kerülve képtelen ügyetlenségemmel, majd 10 esztendő koromra felszedett 70 kg-ommal, társaim szüntelen gúnyolódásától kísérvé telt a kamaszkorom és záródott apám helyett megtalált nevelőapám korai halálával. Mindazoknak, akiket jól ismerek, ilyen, vagy ehhez hasonló a történetük. Mindnyájan sérült emberek. Nem kevésbé sérültek, mint az első nemzedék tagjai... legfeljebb másként, mástól sérültek. És mert sérültek voltunk: lettünk Istent keresők. Nem volt ez másként Jézus korában sem. A Tizenkettőről ugyan nem tudni, érte-e más sérülés is, mint a Bokor első nemzedékét. Az Evangélium – az egy Máté kivételével – legalább is szemérmesen hallgat róla. Lehet, hogy ezzel veszi kezdetét az idealizált egyháztörténet-gyártás? Lehet, hogy a hallgatás: elhallgatás? Hiszen a Tizenkettő mégis csak a Tizenkettő! Arról viszont bőven szolgáltat adatot, hogy nem az egyébként magukat tökéletesnek tartó, s ezért önmagukkal elégedett farizeusok, nem is a nagyon jól élő szaduceusok, hanem a társadalom periferiájára vetettek: a samáriaiak, a szegények, a betegek, a bűnösök, a vámosok és kurvák keresték Jézust.

Nincs ez másként ma sem. Éppen a múltkor számolt be róla Gyurka bácsi, hogy miként nem megy

sem mire egy remek, többgyermekes családdal. Továbbá arról is, hogy sikerei csak összegubancolódtak, derékbatört életű embereknél vannak. Sok egyéb mellett ugyan ezt sem értem. Hogyan teremthetted meg olyannak az embert, hogy az épkezlábak mind kimentik magukat meghívásod elől, mert földet, ökröt, asszonyt szereztek. Nem értem miért csak a koldusokat, vakokat, bénákat, sántákat lehet Hozzád terelni? De ha már így van, akkor Neked is, meg annak is, aki a Te tolmácsodnak szegődik, csak velük kell és lehet kezdeniök valamit. Velük lehet, és csak úgy és olyan Országot lehet építeni, amire ez a brigád képes. Hogy pedig bármire is képes legyen, ahhoz nagyon nagy emberismeretre van szüksége a tolmácsnak, s nagy önismeretre van szüksége az útférlől összetoborzott invalidusoknak.

Akik nem ámitják magukat azzal, hogy szavaikat közvetlenül súgja, tetteiket közvetlenül irányítja a Szentlélek, s ezért tévedhetetlenek, azoknak szóba kell állniuk azzal, hogy hibáznak. Szóba kell állniuk akkor is, amikor nagyjában-egészében minden rendben levőnek látszik. Méginkább, ha nem. Az viszont nem segít, inkább tetézi a bajt, ha a hibát mindenki csak – vagy legalább is elsősorban – másban keresi és találja meg. A felelős után kutató kidőlték Gyurka bácsira mutatnak. Övé lenne a felelősség? Nem hiszem. Bizonyára neki is van felelőssége, de ez csak részfelelősség. Hiba, amelyet nyilvánvalóan szándéka ellenére követett el. Azért követte el őket, mert – ahogyan mindnyájunknak – neki is megvoltak, megvannak a neveltetése, személyisége, életformája megszabta határai. Hibáinknak az ő hibái egyben-másban lehetnek forrásai, mégsem valószínű, hogy az vinne előre bennünket, ha ezeket a hibákat, határokat kezdenénk el feltérképezni. Változtatni csak önmagunkon tudunk.

Ma, a születésnapján, de nem csupán ezért, inkább azt teszem, amit ritkán szoktunk. Megköszönöm Neki, hogy sérülései Hozzád kergették, Melletted megtartották, hogy tolmácsod lett. Megköszönöm, hogy a számára lehetséges mértékben megértett, s amit megértett, azt tisztán és világosan artikulálva másokkal is megértette. Köszönöm, hogy a végső célt – azt, amit minden ember a szíve legmélyén vágyik és tud, azt, hogy: szeretni kell és a Szeretet Országát kell építeni – biztosan nem hibázta el. Kettőt mégis megemlítenék a határaiból: a gyenge emberismeretet és a sarkoslátást. Az előbbit nem kell igazolnom, maga is tisztában van vele. A sarkos látást viszont magyaráznom és valószínűleg igazolnom is kell. Sarkos látáson alatt azt értem, hogy a célhoz vezető utat csak egy Bulányi szabású, tanítószerzetbeli, cölebsz férfi módjára tudta és tudja megfogalmazni. Ez a megfogalmazás olykor módosult, új elemekkel bővült az idők folyamán. A lényeg azonban nem változott. Az ugyanis, hogy

mindig Bulányi szabására sikeredett. Ez a két határ bizonyára nem segítette, hogy invalidus serege tartósan és biztosan nyomuljon előre. A felelősség oroszlánrésze mégis a mienk. Mindenekelőtt önmagunké, másodsorban a velünk együtt útnak indulóké.

Fennhangon mondtuk, hogy senki nem hordhatja mások zsebében a lelkiismeretét. Cikiztük a lelkiatyára hagyatkozó felnőtt keresztényeket. Eközben korántsem tettünk meg mindent, hogy megismerjük önmagunkat, kitapogassuk határainkat, megtaláljuk Tőled kapott, csak általunk elvégezhető feladatunkat. Nem tettünk meg mindent, hogy igazán felnőjjünk, és felnövekedvén kibontsuk egyszeri, csak bennünk feltündökölhető, sajátosan Jóska, Náci, Dóri, Karcsi, Bandi, Gyuszi, Laci, Gabi, Ildi és így tovább arcú – Arcodat. Gyurka bácsinak nem vétke, mégcsak nem is hibája, hogy ezt ő a maga vonatkozásában megtette. Nekünk viszont legalábbis mulasztásunk, hogy nem tettük meg.

Egyszerűbb és kényelmesebb volt másolni. Legalább is, így gondoltuk. Jól emlékszem rá, hogy több mint 20 éve fogalmaztam meg: azt várom el Gyurka bácsitól, hogy akarjon helyettem is. Az már nem járta meg az eszemet, hogy helyettem is csak azt akarhatja, amit akarni tud. Megpróbáltam az Ő zsebébe rakni a lelkiismeretemet. S gyanítom, nem voltam vele egyedül. Könnyebbnek tetszik egy nagy egyéniség hatását érvényesülni hagyni, mint felnőni a Te általad megálmodott önmagunkhoz, és így nagy egyéniséggé vélni. Én még csak azzal sem védekezhetem, hogy nem kaptam ösztönzést, sőt rugdosást éppen Gyurka bácsitól: ne akarj epigon lenni! Azt sem mondhatom, hogy nem tudtam már a Bokorral találkozásom előtt is, hogy nekem többet érő a szívem, mint az eszem. Tudtam, hogy Szent Erzsébet és Szent Kamil útja felé kell keresnem a saját utamat. Mégsem kerestem. Így nem is találhattam meg, milyen egy, a Bokor Evangéliuma érintésétől meghatározott – szent Erzsébet – Ildikó.

Akkor torpantam meg csupán, amikor azt kezdtem érezni, hogy valami rettenetes dolog történik velem. Miközben sürgök-forgok az „Országért”, kihűl, kővé válik a szívem. Az én felelősségem, hogy idáig jutottam. Az én feladatom, hogy megszüljem a Bokor-tudatú Szent Erzsébet – Ildikót. Az én kötelességem, hogy rólam szőtt egyetlen álmodat ne engedjem elvetélni. Felelősek vagyunk magunkért. Fejlődésünk sajátos ritmusát, saját szívünket a teremtet világ sokszínűségében kinek-kinek magának kellett volna, s kell meg nem szűnően – megtalálnia. Másodsorban ugyan, de felelősek vagyunk egymásért is. Himnuszunkban de sokszor elénekeltük egymás szemébe nézve: „légy felelős értem”. Nem egészen arra gondoltunk persze, amit most felelősségen értek.

Felelősek, azaz vétkesek vagyunk. Vétkesek vagyunk abban, hogy egy – Gromon Bandi által már vagy egy éve megfogalmazott – felettünk lebegő elvi

közös nevező jegyében elfogadtuk, talán el is vártuk egymástól, hogy egyformák akarjunk lenni. Nem adtunk egymásnak biztatást, gyakran szabadságot sem, hogy ki-ki megkeresse saját arcát, ritmusát, lendületét. Mindennek tetejébe kivétel nélkül szenvedtünk ettől a ki nem mondott, talán nem is szándékolt, fel sem ismert közös nevezőtől. Toleranciát papoltunk, s egyre kevésbé voltunk toleránsak egymás iránt. Minél rosszabbul éreztük magunkat a bőrünkben, annál kevesebb toleranciát tanúsítottunk társaink felé. Míg nem aztán rendre-sorra ki-ki elkezdte visszavenni a szabadságát. Kezdte lehúzni önmagáról az öt megülő „testvéri felelősséget”. Sajnos gyakran nem azért, hogy szabadon Neked adja vissza a szabadságát. Az előző korszakok gonosz szellemeitől kitakarított, de a Teáltalad be nem lakott lelkekbe a ma ártó szellemei költöztek, hetedmagukkal. Az önmegvalósítás, az önérvényesítés, az érvényesülés, s ki tudja még milyen most divatos téveszme lelt otthonra bennük.

Témát váltok, de azért nem térek el a tárgytól. Kínlódok kislánnyal, Annával. Rendjén valónak gondolom. Ha test szerint nem, lélek szerint csak meg kell szülnem. Nem írok, nem olvasok... legalábbis tanulmányt, magasröptű eszme-futtatásokat nem. Sem időm, sem erőm nincs rá. Mégis úgy hiszem kínlódásaim közben, talán éppen attól, sokat bölcsülök. Azt szeretném persze, ha gyermekem hozná azt, amit korának megfelelően hoznia kell. Igenám, de mit tehetek ennek érdekében? Hogyan segíthetem? Sem lelkivezetői, sem közösségvezetői ténykedésem során soha nem tapasztaltam korábban, hogy milyen nehéz mesterség is a lélekművesség. Nem tapasztaltam, mert nem is tapasztalhattam. Soha nem nehezedett rám ennyire nagy, ennyire kizárólagos felelősség. Látom, hogy nem változtathatom meg fejlődése belső ritmusát. Azt teszi, amire megérett. Kudarc kudarcot ér viszont, ha erővel akarok belőle kikényszeríteni valamit. Ha én kudarcot vallok, az pipafüst. Az az igazi baj, hogy számára is kudarc. Ez pedig gátlást épít ki benne.

Kérdezem Vadovics Robit, mit csináljak, hogy Anna 3 és fél évesen még nem beszél rendesen. Robi azt mondja, hogy menjek vele vissza oda, ahol még korának megfelelően fejlődött, s azokat a dolgokat gyakoroltassam, amiket akkor jól csinált. Érdekes szempont! Nem előre felé építkezni, hanem vissza. Persze az előremenetel érdekében. Eljár a kezem. Okom, alkalmam adódik bőven. Veszekszem is, erélyeskedem is. Anna megtörik. Megcsinálja, amit akarok, de a foga között visszamorog: holnap úgysem... Ha viszont megdicsérem, elcsábítom, pirosra lehet vele meszeltetni az eget.

Istenem! Nem biztos, hogy le kell gömbölyítenem ezt az elmélkedést. S ha kellene is, nem tudom. Talán nem is a szokásos körimával kellene folytatnunk, hanem beszélgetve. Jelenlétünk tudatában ugyan, imádságos lélekkel és őszinteséggel. Sietség nélkül. Nagy egymásra figyélssel és

tapintattal. A csatárkai kertbogarászásokból kinövő – már nem is tudom, gyertyafényes, vagy petróleumlámpa melletti – baráti beszélgetések légkörében.

Visszafelé építkezés... ma az év, sőt az évezred első közösségi találkozója elmékedésének végén én egészen odáig mennék vissza. Ott és akkor még feltétlenül hittünk és bízunk önmagunkban és egymásban. Stetka Évával kezdtem. Egy másik versével fejezem be.

Látod

*Látod... egy gonosz szó nekem évekig tud fájni,
Olyan ez, mint egy játék, amelyet összetörtél.
Olyan ez, mint egy szív, amely éveken át vérzett,
Vergődött fegyelemben, hogy készüljön, elkészülhessen
Egyetlen ünnepére.*

*Olyan ez, mint egy szív, amely évekig csodát vár,
S a csoda napján el kell indulnia egy temetésre.*

*Ma reggel vonítottam, mondd, mi ez,
Nem segít rajtam semmi,
Ha a szívemben nincs bátorság,
Ha nem tudok leborulni Előtted,
Ha nem mondom azt, hogy Tied az Ország,
És hogy én semmi vagyok.*

*Add, hogy találkozhassam azokkal,
Akik tudják, hogy jó vagyok.*

1993

FARKAS ISTVÁN A VARGÁNYA TITKA

*„Mélyebb a világ, mint ahogy a nappal valaha is gondolta”
(Zarathustra)*

Az első találkozásunkra való felkészülés, ha nagyon jó színben akarom magam számára feltüntetni a dolgokat, akár tudatosnak is lenne nevezhető, ha nem tudnám, hogy mint minden az életben csak kis mértékben múltott rajtam, s inkább olyan keveréke volt a másoktól tudott, hallott, kicsit vágyott, de nagyobb erőfeszítést nem kiváltó, a szerencsés véletleneken, vagy véletlenül észrevett egybeeséseken múló dolgoknak. Egész életben nagy tisztelettel néztem azokra, akik pontosan tudják mit akarnak, ismerik, vagy megismerik a hozzá vezető utat, a módszereket és nagy erővel meg is valósítják, amit akarnak. Ők a nyertesek, ahogy E. Berne mondja. Az már egészen más kérdés és talán nem is tartozik a tárgyhoz, hogy velük sűrűbben fordul elő, hogy ha felérnek a céljukhoz vezető létra tetejére és szétnéznek, nem mindig ott találják magukat, ahová igyekeztek. Ez azonban, nagyon jól tudom csak egy irigy „outsider” megjegyzése.

Több, mint ötven évnek kellett eltelnie, amíg eljutottam a gombákhoz. A furcsa az egészben az, hogy van néhány, ma már igen fontosnak tartott dolog az életben, amihez szintén ugyanennyi várakozás után jutottam el. Ha jól belegondolok, ezek mind nem látványos, nem feltűnő, türelmet, kitartást, alaposságot, megfontoltságot és bizonyos fokú belelátást igénylő dolgok. Ilyenek a rókák élete, a fűvek-fák gyógyhatása, a talpmasszázs haszna és értelme, vagy éppen az a kérdés: mi is vagyok? Csupa olyan téma, ami egy fiatalabbat nem érdekel, mert ő még hisz a szemének, fülének, orrának és még rengeteg dolgot kell végigrohannia, felfalnia, kiszimatolnia, meghódítania, amíg esetleg majd ugyanide eljut.

Szóval a vargánya, mint a gombák királya – leszámítva a még titokzatosabb életet élő és ezért még ízletesebb szarvasgombát -, minden gombaszerető, gomba árus fő célja – már csak az ára miatt is –, nagy becsnek örvend. Már a megjelenése is tekintélyt parancsoló. Vaskos tönkje, hatalmas kalapja messze kilóg még a galambgombák és galócák népes családjából is, nem is beszélve a fülökék, kígyógombák, tuskógombák szapora, de apró képviselőiről. Mint rejtett, azaz a köznép számára titkosnak látszó dologgal – ahol persze köznép alatt nem Juli néni értem Bakonyszerdahelyről, hanem minden esetben a városi, azaz vakon, gépiesen, öntudatlanul élő egyedeket, amelyen jómagam is voltam jó ötven évig, szóval a vargányával való találkozásomig – nem is kerestem a találkozást. Mai napig sem tudom miért iratkoztam be egy gombafelismerő tanfolyamra, mint ahogy korábban az agykontroll, a reiki, a